

Výlučne technologické parky = riziko straty posledných šancí

Author: Ing. Miroslav Talavašek | Published: 08.04.2011

Hazardujeme s potenciálom vzdelaných a erudovaných kádrov

Často zaznievala otázka, či sme v problematike technologických, či vedecko-technologických parkov (VTP) nepremárnili priveľa času. Prorektor košickej Technickej univerzity (TU) Stanislav Kmeť zapochyboval, či už nie je neskoro. Príkladom môže byť Brno, ktoré už pred vyše desaťročím zainvestovalo okolo 28 miliárd Kč do vzniku obrovského a stále sa rozrastajúceho kozmopolitného centra, ktorému dnes mnohí dávajú prívlastok „české Silicon Valley“. Naše pretrvávajúce váhanie sa tak javí ako hazard s ekonomickým rozvojom, ako aj s potenciálom vzdelaných, schopných a erudovaných kádrov spomedzi mladej a strednej generácie, ktorá si svoju príležitosť nájde v inej krajine.

Hoci je pomoc štrukturálnych fondov pri budovaní novej výskumnej infraštruktúry či obnove prístrojového vybavenia nesporná, profesor Kmeť upozornil, že bez kumulovania do logických celkov schopných prenikat' do vedecko-výskumného a aplikačného priestoru nemožno dosiahnuť ich efektívne využitie. A aj keď už v roku 1995 vznikla na TU ambiciózna myšlienka vytvorenia VTP s názvom TECHNICOM, so zapojením sa ústavov SAV, mestského magistrátu a ďalších univerzít a neskôr aj regionálnej samosprávy, prekážky rôzneho druhu projekt až do roku 2008 pozastavili. Vtedy sa otvorila cesta k štrukturálnym fondom EÚ, k vládnej podpore (229 mil. Sk) i subvencii.

Helga Jančovičová z nedávno vzniknutého Úradu splnomocnenca vlády pre vedomostnú ekonomiku potvrdila záujem kabinetu o využitie jednej z posledných šancí na to, aby sa výsledky vedy a výskumu uplatňovali v rámci trvalo udržateľného modelu, v ktorom má budovanie VTP nespochybniteľné miesto. Na jeseň 2011 má splnomocnenec - v spolupráci s rezortom školstva - predložiť kabinetu jasnú koncepciu a následne zabezpečiť zvyšné peniaze z európskeho Operačného fondu Veda a výskum na podporu infraštruktúry a vznik technologických platforiem. Bude pritom pôsobiť ako medzirezortný koordinátor.

Lepší životaschopný priemyselný ako nezačatý technologický

Tatiana Mikušová zastupujúca regióny 4 susediacich štátov v rámci projektu CENTROPE, hovorila o skúsenostiach ukazujúcich, že ak má v regióne vzniknúť VTP, inovačné centrum a podobne, podieľať sa na ňom musia verejná správa (ideálna je regionálna samospráva), výskumno-vzdelávacie inštitúcie rešpektujúce danosti regiónu a priemyselné spoločnosti, prípadne silní developeri v regióne.

V iných krajinách už roky bežné VTP sú zárukou dlhodobej udržateľnosti aj pre naše regióny. Skutočnosť, že si naši politici pred 5 rokmi „pomýlili“ VTP s diametrálne odlišnými priemyselnými parkami, označila Mikušová za chybu. Okrem toho si myslí, že by sa ďalšie profilovanie kechneckej zóny malo upraviť v zmysle platných zásad technologických parkov.

Jozef Konkoly reagoval otázkou, či máme navyš čas a toľko území, ktoré sú majetkovo-právne i legislatívne pripravené. Uviedol, že pre Kechnec je podstatných 52 vysporiadaných hektárov pripravených pre potenciálnych záujemcov. Tým zaručujú možnosť začať s realizáciou do 30 dní! Zdravotnícke, školské, rekreačné, športové, stravovacie zabezpečenie i oddychová zóna sú bonusom navyše.

Poukázal tiež na to, že mnoho dobrých zámerov hatí nepružnosť, vytváranie umelých bariér. Dokladoval to ďalším z rozpracovaných projektov pre Kechnec zameraným na výrobu lietadiel, ktorého investor ponúka na začiatku 50-percentnú majetkovú spoluúčasť. Zámer však už rok stojí v Bratislave, hoci jeho súčasťou je technologický park, 3-tisíc pracovných miest, z nich 80 % pre kvalifikovaných vysokoškolákov. Príkladom prevahy politiky nad ekonomikou je aj projekt Integrovanej európskej školy, ktorý hneď v úvode, pred 7 rokmi, pribrzdilo jeho „stratenie sa“ na ministerstve školstva.

Ako Konkoly uzavrel, nemožno tolerovať neustále spochybňovanie dobrých nápadov a zámerov, oddaľovať rozhodnutia, uprednostňovať nepripravených. Čas je naším nepriateľom. Zvlášť v ekonomickej a sociálnej situácii východu Slovenska je nerozvážne odmietnuť investora, ktorý napomôže jej zlepšeniu, iba preto, lebo nemá zámer vhodný pre VTP.

Správnosť „kechneckej cesty“ podporil Belgičan Dany Rottiers, generálny riaditeľ poradenskej spoločnosti pre nových zahraničných investorov EIC. Zároveň dokumentoval citlivosť investorov na politiku v štáte: Kým v rokoch 2001 až 2006 malo o východné Slovensko ročne záujem 8 až 12 investorov, za celé obdobie 2006 až 2010 zaznamenal iba jedného investora.

V prípade vzniku VTP jeho skúsenosti ukazujú, že hlavným iniciátorom je vo väčšine prípadov zahraničný investor. Ten vyvíja tlak spolu so samosprávami a investičnými poradcami a otvára aj dvere financiám. Jedným z príkladov môže byť belgická firma špecializujúca sa na tlačiarenské technológie. V priemyselnom parku vybudovala najprv inkubátor, nasledovali technické pracoviská, laboratória, univerzitné pracoviská produkujúce potrebné výskumy, tzv. spin-off. A v priebehu 10 rokov sa vypracovala z ničoho na svetového lídra vo svojom segmente.

Rottiers zvýraznil i to, že v súčasnosti sa o etablovanie na východnom Slovensku zaujíma 36 zahraničných investorov schopných ponúknuť zhruba 11-tisíc pracovných miest. Aj agentúra SARIO eviduje okolo 70 až 80 firiem. Je teda nevyhnutné konať čo najrýchlejšie, pretože po 4 rokoch môže Slovensko tento vlak zmeškať.

Zahraničný investor? - Štát? - Samospráva?

Hoci Ministerstvo hospodárstva SR má už istý čas pripravený dokument Inovačná politika na roky 2011-2013, po februárovom zriadení úradu splnomocnenca vlády pre vedomostnú ekonomiku jeho schválenie odložili na neskôr. Jozef Velebný z rezortu hospodárstva predstavil 3 základné priority, ktoré dokument obsahuje: kvalitná infraštruktúra a efektívny systém inovácií, kvalitné ľudské zdroje a podpora inovácií. Teraz je nevyhnutné zabezpečiť dostatok financií pre 13 opatrení dokumentu, ktorého cieľom je vytvoriť podporné nástroje pre regionálne inovačné centrá.

Podľa Marty Cimbákovej z Ministerstva školstva SR je pre založenie a udržanie VTP dôležité mať spracovanú štúdiu realizovateľnosti a udržateľnosti obsahujúcej najmä dva základné faktory:

1. právna forma VTP, teda právne vzťahy medzi zakladateľmi parku, ktorá je dôležitá pre podporu vládnych a verejných zdrojov;

2. forma podpory zo strany vládnych zdrojov, teda či park počíta s podporu iba pri zakladaní, alebo počas celej existencie a akou formou.

Dôležité je tiež zabezpečenie ochrany priemyselného vlastníctva. A to buď tak, že vysoké školy a výskumné ústavy jasne deklarujú, či výsledky ich výskumu v rámci VTP budú ich ziskom, alebo spoločným ziskom zakladateľov VTP. Upozornila tiež, že z operačného programu Výskum a vývoj je disponibilných už len 18 % zdrojov, zvyšok je už nakontrahovaný. Aj tento limit zohrá výraznú úlohu pri rozhodovaní o podpore.

Podľa Martina Džbora zo spoločnosti T-Systems Slovakia, pre vznik a udržateľnosť VTS nie je ani tak dôležitý nedostatok financií, možné úniky ľudí do zahraničia a limity, ako skôr otázky iniciatívy, vplyv konkurencie na trhu a existencia jasnej vízie. Vychádza pritom zo skúseností jeho firmy zameranej na IT-technológie, ktorá mala už pri vzniku jasnú víziu minimálne na obdobie 5 až 10 rokov. Aktívne spolupracuje s košickou Technickou univerzitou a UPJŠ, vzájomne sa podporujú v zlepšovaní systému práce. Podľa Džbora je v tomto zbytočné sa spoliehať na verejnú správu či vládu.

Neinvestujú síce miliardy, ale prostredníctvom svojich zamestnancov, a ktorákoľvek iná firma sa môže do ich systému zapojiť. Neplatí ani argument o možnom úniku kvalifikovaných ľudí do zahraničia. Spoločnosť si totiž dokáže pritiahnúť kvalitných ľudí a udržať zamestnanosť na špičke. Viacerí súčasní zamestnanci sa do nej dokonca vrátili zo zahraničia a z pomerne vysokých pozícií. A nie je to iba skúsenosť T-Systems.

Preto je taká dôležitá iniciatíva, jasná vízia a do budúcnosti vyprofilované potreby trhu. Určenie toho, kde by sa mohla rozvíjať napríklad mechatronika, biomedicína alebo IT od „zeleného stola ministerstva“ je scestné; musí to vyplývať z požiadaviek trhu.

Obrázky - TU Košice (1,2), obec Kechnec (3,4)

1. Vizualizácia projektu vedeckého a technologického parku TECHNICOM Košice
2. Pohľad na výstavbu nadzemných častí VTP TECHNICOM Košice
3. Kechnec: Sociálno-zdravotný komplex: výstavba 2. etapy
4. Kechnec: Spoločenské centrum, v prevádzke od mája 2010

08.04.2011 09:43, Ing. Miroslav Talavašek